

CO TAHLE TA PROMĚNA U VŠECH VŠUDY ZNAMENÁ?

Kázání ze dne 21. 2. 2021 – Kamil Vystavěl

Marek 9,2-8: *Po šesti dnech vzal s sebou Ježíš jen Petra, Jakuba a Jana a vyvedl je na vysokou horu, kde byli sami. A byl proměněn před jejich očima. Jeho šat byl zářivě bílý, jak by jej žádný bělič na zemi nedovedl vybělit. Zjevil se jim Eliáš a Mojžíš a rozmlouvali s Ježíšem. Petr promluvil a řekl Ježíšovi: "Mistře, je dobré, že jsme zde; udělejme tři stany, jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi." Nevěděl, co by řekl, tak byli zděšeni. Tu přišel oblak a zastínil je a z oblaku se ozval hlas: "Toto jest můj milovaný Syn, toho poslouchejte." Když se pak rychle rozhlédli, neviděli u sebe již nikoho jiného, než Ježíše samotného.*

Blahoslavení jsou turisté

V Písmu čteme, že se několik mužů vydalo na túru: *Po šesti dnech vzal s sebou Ježíš jen Petra, Jakuba a Jana a vyvedl je na vysokou horu, kde byli sami.* Proč asi lidé chodí na túry? Co turisty táhne do hor, do kopců a až na samé vrcholky?

Na horách je zajímavé kromě jiných věcí to, že si můžeme poměrně snadno zažít a osahat, jak je člověk malý. Doma ve svém pokojíku a v pohodlném křesílku si můžeme připadat jako velcí, významní, silní. Ale při plahočení na pořádný kopec je poměrně brzy patrné, že vůbec nejsme velcí a že naše síly mají také dno a meze. Co je majestát a vznešenost třeba i bohatého a mocného člověka proti majestátu a vznešenosti hor? Stačí když uprostřed túry zafíčí vítr, nebo se znenadání přizene bouřka. Ba stačí jen dostat se na nějakou vyhlídku a člověk žasne. Stráně, vrcholky, hluboká údolí, skály, vše je tak úchvatné. Hory jsou názorným obrazem a odrazem Toho, jehož velikost a vznešenost vystihnout nelze.

Samota hor

Ježíš vyvedl na horu jen své tři nejbližší, Petra, Jakuba a Jana. A byli tam sami. Vysoké hory se trochu podobají pouštím: nic moc tam neroste, skoro nikdo tam nebydlí. Pravda, zrovna dnes bychom asi na horách potkali hromadu lidí, ale to jsou toliko turisté. A ti, co tam bydlí, mají domy spíše v údolích, kolem potoků, a ne na vrcholech. Ježíš hledal samotu a musel vylézt na vysoký kopec, aby ji našel. Samota pro něj byla něčím vzácným a vítaným. Musel se hodně snažit a hodně potit, aby byl chvíli o samotě.

Dvacáté první století fenomén samoty změnilo, transformovalo. 100 % pokrytí telekomunikačním signálem znamená, že ať jdete kam jdete, pořád máte na drátě sto, tři sta, osm set lidí, tolik, kolik se vám podařilo nasbírat kontaktů. A internet propojuje lidstvo ještě důkladněji. Důsledek je dvojitý: Na jednu stranu existují lidé, kterým se nedaří utéci tak, aby konečně na chvíli byli jen sami se sebou a s nikým dalším. Na druhou stranu a paradoxně lidé současnosti se cítí být osamělými stejně nebo spíše více než ti, co tu byli před námi.

Samota může být břemeno i požehnání. Doba covidová dává mnohým lidem zakusit spíše břímě osamění. A přece existuje určitý druh samoty, který je vítaný, přínosný, a možná dokonce nezbytný. Takovou samotu, požehnanou samotu Ježíš hledal a našel vysoko v horách.

Vidět nově

Na velkém kopci o samotě se dějí věci: *A byl proměněn před jejich očima.* Z nenadání, bez varování se očím učedníkům naskytne velká podívaná. Uvidí něco, co jim dlouho bylo skryto. A je vysoce pravděpodobné, že kdyby si nedali tu práci, kdyby se nevyplahčili do této pustiny, tak by nic nového ani neobjevili. Skryté by zůstalo skrytým. Jsou věci, které se na veřejnosti neobjevují. Televize takové věci nevysílá, počítač, přestože je drátem napojený k síti slibující vševědoucnost, toto poznání nezprostředkuje. Pro nový náhled a nové pochopení však stačí něco daleko méně sofistikovaného, třeba ticho, nebo výšlap na vzdálený kopec.

Byl proměněn, tak je to tam napsáno. Nešlo o nějaký trik, při kterém kouzelník, či :šoumen,“ před očima davu sebe sama bleskurychle převlékne a následně sklídí potlesk, honorář, případně ostudu, když se mu to nepovede. Ježíš sám na své nové vizáži nijak nepracoval, jemu *bylo dáno*, aby byl proměněn. Nebo možná *bylo dáno* těm třem přítomným mužům, Petrovi, Jakubovi a Janovi, aby v tom starém známém Ježíšovi zahlédli cosi nového a zářivého.

Řada symbolů

Proměna se pak líčí skoro jako v reklamě na prací prášek: *Jeho šat byl zářivě bílý, jak by jej žádný bělič na zemi nedovedl vybělit.* Oslňující záře však nemá propagovat nějaký úžasný chemický přípravek, nýbrž chce

dát náповědu, kdopak asi má prsty v tom, že učedníci vidí nově.

Aby bylo ještě zřetelnější, odkud vítr vane, objevují se na scéně vrcholné postavy staré židovské kultury. Za prvé Mojžíš: ten, který jako Boží pověřenec vysvobodil Izrael ze spárů světové velmoci, ten, který Izraeli oznámil Boží rády pro život. (Mimochodem Hospodinův zákon Mojžíš přijal, když byl o samotě na vysoké pusté hoře.) A ta druhé je tu Eliáš, vele-významný prorok a očekávaná postava zlomové doby, postava, která dle některých dobových dokumentů měla připravit konec starého a počátek nového věku.

Mojžíš a Eliáš, symbolická jména, dva reprezentanti posvátné tradice, dvou hlavních částí Hebrejské bible, Zákona a knih prorockých¹. A s těmito velikány Ježíš rozmlouvá. Zatímco znalci Písma se s Ježíšem přeli a hádali, zde Ježíš vede s Písmem rozhovor, nikoli spor, Ježíš je ukázán jako ten, kdo je na stejné vlně, na stejné straně a téhož ducha jako Mojžíš a Eliáš.

Závrať

A do toho všeho promluví Petr. Chce na to prazvláštní dění nějak zareagovat, nějak odpovědět. Promluví ovšem nemoudře. Jeho řeč vychází ze zmatku a ze strachu. Když nebesa otevírají lidem nové obzory, tak to vůbec nemusí být příjemné. Stejně tak není vždy příjemné, když se člověk rozhlíží z vysoké hory do hlubin pod sebou. Ke slovu přichází závrať.

A je to právě Petr, ten o němž se říká, že byl mezi dvanácti velmi významný, sloup prvotní církve. Tento vážený a úctyhodný muž se v některých okamžicích evangelijního vyprávění kymácí jak stéblo trávy. Není myslím žádnou ostudou, když také nás někdy rozkymácejí nečekané události a když najednu nevíme, jak správně zareagovat na to, co nás najednou překvapilo a zaskočilo. Mít občas závratě, mít strach a zmatek je normální.

Co tahle ta proměna u všech všudy znamená?

Do napjaté scény a do hrůzy učedníků je nakonec vneseno světlo. Přesněji řečeno: *přišel oblak, zastínil je a z oblaku se ozval hlas...* Světlo opravdu bylo do celé věci vneseno, ovšem ve formátu hlasu a slov.

Proměna na hoře je plná symboliky – zářivý oděv, temný oblak, dva muži z dávno minulých časů. Symboly jsou ovšem víceznačné, mohou znamenat to i ono. Šturavá hlava také položí otázku, jak mohli učedníci poznat, že to jsou právě Mojžíš s Eliášem a ne někdo jiný, ale odpověď jsem nenalezl. Všechno dohromady to opravdu nahání hrůzu.

A teprve hlas celému náhledu dává jasný a jednoznačný smysl. Jsem přesvědčený, že ten hlas byl uklidňující. Proč? Protože vím, že mi pomáhá, když najdu a pochopím smysl zneklidňujících událostí. Myslím, že všichni lidé potřebují zahlédnout smysl. Najít smysl je něco jako najít poklad.

Po šesti dnech...

Ale dříve než přečtu slova, která pomohla učedníkům udělat si ve věcech jasno, chtěl bych se zastavit a připomenout ještě jednu důležitou okolnost. Celý oddíl začal tím, jak se Ježíš se třemi učedníky vydali na kopec a k tomu byla dodána časová informace, že na tu túru vyšli *po šesti dnech*. Tedy po šesti dnech od doby, kdy se Ježíš ptal svých nejbližších, co si o něm myslí. Zaznělo několik návrhů, několik alternativ, co je Ježíš asi zač – mezi nimi také, že on je možná zmrtvýchvstalý Jan Křtitel, nebo nějaký z proroků, nebo Mesiáš. (viz Marek 8,27-33) A nyní na vysokém kopci přichází dodatečně ještě jedna odpověď. Hlas z temného oblaku vydechl slova: „*Toto je můj milovaný syn, toho poslouvejte.*“

Co znamená být synem toho, kdo se skrývá za oblakem? To znamená hodně věcí, ostatně proto se psaly a po staletí uchovávaly všechny ty příběhy, co známe z evangelií. Ale zcela jistě to znamená, že Ježíš je výjimečný člověk, možná dokonce jediný mezi lidmi, kterého vždycky má smysl poslouchat.

Přiznám se, že já slovo „poslušnost“ nemám moc rád. Poslušnost se sice považuje za náramně dobrou vlastnost, ale mně přijde, že je to docela blbá vlastnost. Na světě je až příliš mnoho lidí, které není dobré poslouchat. Poslušnost se vyplácí jen tehdy, když sami víme, koho poslouchat a koho ne. Hlas z oblaku říká: *Toho poslouvejte*. Toho a ne někoho jiného. A k tomu se asi sluší dodat už jen: Tak jo! Tak dobrá! Anebo můžeme přitakat hebrejsky slůvkem: Amen!

Hospodine, nauč nás pravé poslušnosti. A prosíme promlouvej k nám, tak abychom slyšeli a chápali, jaký smysl mají naše životy.

1 Zákon (též nazývaný Tóra) označuje 5 knih Mojžíšových a představuje jádro Hebrejské bible. Knihy prorocké pomáhají Zákon správně chápat a vyložit, zahrnují tzv. přední proroky: Jozue, Soudců, 1. a 2. Samuelova, 1. a 2. Královská, dále tzv. zadní proroky: Izajáš, Jeremjáš, Ezechiel a 12 malých proroků.